

EL TEATRE

DE DECLAMACIÓ

Recitació i recitadors

Si tot aquell que es dedica a l'exercici d'alguna funció, mesurés i examinés quines són les obligacions que aquella funció comporta, quin és el seu objectiu i quins són els seus límits, segurament quedarien molts genis sense donar-se'ns a conèixer, molts il·luminats que avui ens enlluernem potser no haurien sortit de la seva foscor primitiva, però ens estalviariem també moltes males estones i deixariem de presenciar

vint és simpàtica, complexa, interessant, en un grup de sentits, però la seva coneixença no és prou per fer que li perdonem la manera com ha tractat una poesia determinada per tal de donar-se'ns a conèixer. El recitador hauria de saber que el que fa el valor de qualsevol obra literària no és absolutament res més que allò que ha deixat escrit el que la féu. Si trobàvem enfatic tal autor, tendre i suau tal altre, enèr-

La recitadora Berta Singermann

moltes ximpleries. Una colla de gent que veiem donant voltes a la sínia de qualsevol rutina mal apresada i fora de lloc, podrien encarrilar perfectament la seva activitat per altres senderes en les quals el seu talent trobaria millor esplanai sense necessitat de malmenar coses que han d'ésser respectades i tractades amb una consideració que massa vegades és oblidada.

El dia que hom procedeixi d'aquella manera és segur que la immensa majoria de recitadors i recitadores que corren per aquests mons de Déu, o bé rectificarien de cap a peus la forma del seu treball o bé se'n retirarien per sempre més.

No trobareu mai cap recitador que es faci càrrec que la seva funció no és altra, no ha d'ésser altra, que la de fer conèixer, o gustar, al seu auditori allò que per si sol és ja una cosa ben completa i acabada, a la qual no cal afegir res més; cap recitador que compregui que el seu paper és sempre el de servir l'obra recitada i mai el de posar aquesta al seu servei.

Per això, el vici característic dels recitadors i recitadores és el de fer servir les poesies que ens reciten de pretext per a lluir les seves habilitats, en comptes d'exercitar aquestes en lluirment de les poesies. Obliden que el recitador no és altra cosa que el mitjà pel qual la poesia és transmesa a un públic i prenen la poesia com a mitjà per transmetre al públic la seva pròpia personalitat.

Aquesta personalitat quasi sempre se'ns dona a conèixer sota les formes més seductores: una veu agradable, dúctil i matissada; una mirada persuasiva i una bella col·lecció de gestos i maneres, expressions i moviments. Aquesta personalitat se'ns presenta disposada a emocionar-se copiosament tantes vegades com calgui, a plorar, a riure, a tremolar i a esgarrifar-se davant els nostres ulls. Aquesta personalitat ben so-

De plagis

Un tal Malone, crític minuciós, que edità les obres de Shakespeare, arribà a establir aquest compte: de 6,043 versos, Shakespeare n'havia copiat 1,771, refet 2,373 i 1,899 eren ben seus. Com es veu, i d'altra banda és ben sabut, el bon Will no mirava prim, com no han mirat prim molts autors, i això des de la més remota antiguitat fins als nostres dies, i no és aventurat suposar que durarà mentre hi hagi homes al món.

Aquesta dels plagis, és una qüestió de moralitat literària a la qual, en certes èpoques, no s'ha donat gaire importància. D'ençà que hi ha diaris, en té més. I també perquè hi ha propietat literària.

Moltes vegades, però, és difícil saber on comença i on acaba el plag. Fins a part dels casos en què es pugui aplicar la frase que els grans esperits es troben, o aquells altres en què es tracti d'aquell fons comú del qual és impossible sostreure's, hi ha plagis que només ho semblen. Però n'hi ha que val la pena de denunciar.

Shakespeare robà. Perfectament. Hom pot senyalar plagis als més grans autors. Perfectament també. Tots ells han millorat el tema que aprofitaven. Per això els coneixem i, en canvi, els autors obscurs espoliats s'han ensorrat en l'oblit d'on només els treu algun erudit preparador d'edicions anotades. Ja al segle XVII, La Mothe Le Vayer distingia la manera de fer de les abelles, que transformen en mel el que agafen, i la de les formigues, que roben el gra tot fet.

Potser aquesta imatge conté la clau moral de la qüestió.

Catorze amables signants (amables amb nosaltres), que fan constar que són autors, actors i pintors, ens han tramés unes quartilles demostrant la identitat culpable de *Claire-Soleil*, comèdia d'Edmond Gondinet, Victor Bernard i Mme. Isaure Barrière, amb *Angèlica Grelot*, de Francesc Preses, estrenada la temporada recent. Hem dit demostrant, perquè no contents d'altres precisions que donen, produeixen textos paral·lels de l'obra francesa i de la catalana.

Ho sabem, i encara sabem alguna cosa més, com veuran si llegeixen el que segueix.

Per què no ho deïem abans, doncs?

El dijous mateix que en aquestes pàgines es publicava la crítica d'*Angèlica Grelot*, ens assabentàvem que aquesta obra de Francesc Preses era treta de *Claire Soleil*. A més a més, passava per les nostres mans un exemplar litografiat, on consta que «no pot ésser posat en venda, essent sols destinat a les necessitats de la representació teatral», d'una adaptació de l'esmentada comèdia francesa a l'escena espanyola, obra de Javier Santero, editada en 1886, a Madrid, per Fiscovich. En el repartiment, figuren les senyores Tubau i Alverà.

Volem explicar-ho la setmana següent, però el senyor Preses ens va guanyar. Amb una franquesa que no està a l'abast de tothom, l'autor de *Baliga Balaga & Co.* dirigia una lletra oberta — i la publicà la premsa — al senyor Domènec Guansé, en la qual declarava sense embuts el *pedigree* d'*Angèlica Grelot*.

Davant d'això, no calia que diguéssim res: hauria estat, com diuen els francesos, esbottar una porta oberta.

De passada, la qüestió, moral a part, té poca importància, donat que ni *Claire Soleil* ni *Angèlica Grelot* — estem disposats a jugar-nos-hi alguna cosa — són obres per deixar un solc gaire profund en la història del teatre.

Poemes de Mompou

A París s'ha donat la primera audició de la música que Frederic Mompou ha compost per als poemes de Paul Valéry Les

diment pot dir-se directe; donada una poesia, fer música; o també, valorar una poesia per la música.

Pas, La Ceinture, Le Sylphe i L'insinuant, del recull *Charmes*.

Es tracta de recitacions quant a la veu i de veritables preludis per a piano. El poema llicsa per sobre la música en una trajectòria paral·lela.

L'art de combinar poesia i música, després de tallar aquesta servilitat per la cadència, acciona en un dels dos sentits: el de la significació, o del valor musical de la paraula. El primer, sovint posat en joc en els darrers temps, porta a les expressions dramàtiques i crea relacions de tipus evocatiu, la falsedat de les quals prové de creure en la identitat d'una lògica que serveixi a les dues arts.

Seguir el valor musical de la paraula ha creat la cançó melòdica. Quan la combinació admet la poesia com element predominant, produeix, en el primer cas, la melopea; en el segon, el recitatiu. Tal proce-

El que ha fet Mompou és donar valor a la música per la paraula, mitjançant una música reflexa que porta les paraules en suspensió. La música en atraure-les cau com accents de timbre humà.

Valéry, atès el sentit extern, ha proposat anomenar *étui* aquestes recitacions. Tal vegada, però, podrien anomenar-se *tonalitats*. En el sentit de fixar el punt d'emissió de la poesia i regir-la.

RAMON BORRAS-PRIM

NOVETATS EN CAMISES

Jaume I, 11
Telèf. 11655ALS SUBSCRIPTORES
I COMPRADORS DE
MIRADORSUBSCRIPCIÓ
DE VACANCES

Els subscriptors que vulgin rebre **MIRADOR** al lloc on estuegin, no han de fer més que comunicar a aquesta Administració llur nova residència, on els serà adreçat el setmanari sense augment de preu.

Igualment comuniquem als compradors al número que el vulguin rebre en la seva residència d'estiu, que hem obert un servei de subscripcions de vacances, per un mínim de 4 números, al preu corrent de 0'30 pessetes el número.

Administració de **MIRADOR**, Pelai, 62, 4.
Telèfon 15300

L'oblit de tot això i de moltes altres coses, encara, porta a les lamentables recitacions que hem de sentir tan sovint. Uns recitadors destrueixen totalment el vers amb llur afany de lligar les oracions com en el llenguatge quotidià, altres intercalen exclamacions i gemecs a cada lloc on els sembla que hi falten. N'hi ha que no es recorden que reciten i reaccionen ara i adés amb cada paraula que diuen com si es trobessin al davant d'allò que anomenen; n'hi ha que s'escarrassen a voler-nos donar la sensació i la impressió auditiva i visual de cada idea, de cada cosa, amb modulacions, tremolors, allargaments i sillabeigs, ulls en blanc i joguineig de mans. N'hi ha que no s'estan de res i que ells sols exhaurixen aquesta relació i l'augmenten amb altres ocurrencies.

Però encara no n'hem trobat cap que sospités gens ni mica que quan el poeta ha deixat els seus versos damunt el paper ja no hi ha ningú que hi pugui afegir res absolutament.

JOAN CORTES

VESTITS DE BANY
BARNUSOS
LA MILLOR COL·LECCIÓ
ELS MILLORS PREUS
LES MILLORS LLANES

F. Vehils Vidal

32, A. Portal Angel, 34
7, Plaça Universitat, 7

VESTITS DE LLANA
BANY, A 6'75 PTES.

Aconseguix un gran èxit de venda

URSS

La República de Treballadors

Per J. TERRASA

Un reportatge directe, il·lustrat
amb fotografies de primera mà.

PREU: 3 PESSETES

Descompte als subscriptors de **MIRADOR**.
Vegeu en aquest mateix número el butlletí de comanda

EDICIONS "MIRADOR"

EL NOSTRE CENTENARI ROMANTIC

Crida a commemorar-lo

II

Donàvem a la commemoració romàntica que s'acosta una triple complexitat necessària. Com a primera fita reconeguda d'una Renaixença que esdevindrà ara, pomposament, secular; com a primer signe romàntic a Catalunya; i, finalment, com a es-cletxa que veu passar al seu través l'embranchada romàntica d'Europa que ha d'inundar la Península.

Anem ara, breument, a situar-nos davant del primer aspecte: 1833, com a inici de la Renaixença. Comemoració del 1933, com a jubilar i cap de segle. Hora de balanç i de pronòstic, carregada de transcendència viva. La data inicial ve donada tradicionalment per la redacció d'una obra amb què un jove funcionari català, resident a Madrid, i anomenat Bonaventura Carles Aribau, adreçà a un seu amic de Barcelona, el banquer Remisa. Aquesta obra s'anomenava *Oda a la Pàtria* i té dues particularitats essencials: una, lingüística; l'*Oda a la Pàtria* és escrita en català; fenomen evidentment insolent en un moment en què fins i tot la correspondència íntima creuada entre catalans és escrita en llengua castellana; i l'altra particularitat és que aquesta obra d'enyorança d'un català lluny de la seva terra té un signe típicament expresiu: és una obra de nostàlgia: és a dir, romàntica.

Potser, però, caldria que ens poséssim d'acord sobre el vigor de la primera particularitat. A mi sempre m'ha semblat excessivament sintètic presentar l'*Oda a la Pàtria* com una resurrecció; és a dir, com un pas de mort a vida. Hi ha massa manuals que expliquen el XVI com un col·lapse i el XIX com un revifament. Aquesta mena de parèntesis no són pas versemblants. Seria molt difícil demostrar que entre Pere Serafi, posem per cas, i Bonaventura Carles Aribau, no hi ha hagut sempre, per primera que sigui, una línia sense solució de continuïtat. L'estat cultural no és pas, pre-

Seguint un imperatiu del temps es multipliquen les acadèmies i les biblioteques. Però la poesia segueix produint-se, àdhuc en llengua vernacle. Caldria fer un estudi, per exemple, dels poemes catalans culterans — gongorins — dels segles XVII i XVIII. Si més no, publicar-ne una *Antologia* a la manera com les que per al segle XIX té

UN NÚMERO D'"EL VAPOR", DIARI ON APAREGUÉ L'"ODA A LA PÀTRIA"

publicades l'Editorial Barcino. Hi hauria segurament sorpreses interessantíssimes; obres de màxima poètica i documental, extraordinàriament útils per a no deixar en blanc tot aquest període, tan viu, de la història de la nostra cultura. Voldríem que l'obra del Pare Casanoves servís per a portar un revifament de curiositat en aquest sentit.

Per bé que existint una línia de continuïtat en el cultiu del català literari, hi ha amb una clara evidència la convicció que cal considerar l'*Oda a la Pàtria* com una fita inicial, si res més no, d'una presa de consciència que, després, haurà de pendre derivacions transcendents en tots els ordres.

Derivacions insospitades. Literàriament un principi de re-creació de llengua literària, multiplicada en ambicions, voluntariosa d'universalitat, que assoleix en tres quarts de segle els seus objectius i arriba a una esplèndida posició de maduresa. Políticament, com a llavor — obra pura i espontània d'instint popular — de tota una línia de doctrinaris polítics que va de Valentí Almirall a Rovira i Virgili, i que, a la seva vegada, serveix d'embol per a l'eficàcia d'una pressió popular al servei d'una política.

I per ambdues coses cal prestigiar aquest moment carregat de forces de fa un segle. Jo reduïxo el meu paper al, modestíssim, d'un delineant de sagetes d'atenció, per tal que quan s'acordi fer alguna cosa es faci sense presses i amb la dignitat que comporta la noció d'una responsabilitat molt viva.

GUILLERMO DIAZ PLAJA

Bonaventura Carles Aribau

cisament, simptomàtic com a deprimat. Si més no el llibre, recent, del Pare Ignasi Casanoves, sobre el doctor Josep Finestres. (Biblioteca Balmes) podria servir-nos d'argument. La vida literària durant el segle XVIII és molt intensa a casa nostra.

VARIETATS

LA VEU DE L'ESCRIPTOR. — Llego que el Centre d'Estudis Històrics de Madrid recull en discos de gramola capítols d'obres literàries contemporànies dites pels seus autors. Hom fa un arxiu nodrit. Hi ha discos d'Ortega y Gasset, Azorín, Valle-Inclán, Palacio Valdés, Menéndez Pidal, etcètera. Jo no puc estar-me de donar relleu a una notícia com aquesta. Em sembla que té una viva importància. No és solament el capítol gloriós, la pàgina remarcable, el poema a retenir. És la manera com l'autor el pronuncia que pot donar-nos ja manera de com l'autor el sent. Si hi ha hagut qui ha temptat de fer crítica sobre la fisiologia — o sobre el psicoanàlisi, és igual — dels autors, molt més encara podria aprofitar-se el so de la veu, perquè té sobre la seva realitat acústica, la vibració imponderable i precisa de l'emoció.

ALTRA VEGADA EL NOUCENTS. — Coneixem que el 1900 ha passat irremediablement per a nosaltres en el fet que ha esdevingut història. Remarcàvem ací el llibre de Paul Morand i un film deliciós, evocador de valors vivesos. Ara podem afegir el número de *Vu*, carregat de fotografies, publicat sota el títol de *C'était le bon temps*... i aquest àlbum de postals del 1900 que acaba de fer públic Louis Cheronnet (Edit. *Chroniques du Jour*) on es presenten diversos aspectes dels costums, el teatre i les arts de fa trenta anys.

LA HISTORIA I EL «DEMODO». — Es pot dir que les coses quan deixen de portar-se — per l'empenta de la nova producció — esdevenen demodées, és a dir ridícules, intolerables. Hom no capeix les modes immediatament anteriors, per tal com cada moment de la moda és una reacció contra el pretèrit immediat. I es viu en plena fòbia contra la moda penúltima. Però arriba un moment que aquesta moda pren una perspectiva històrica; la reacció ha passat i, amb ella, el perill d'un retrocés. I aleshores hom s'acosta atentament a la moda esdevinguda peça de museu. Ara, per exemple, el signe alarmant: la gent no troba tan ridícules les modes del 1900 que fins ara ens havien fet riure tant. Heus ací el que en diuen, per exemple, Michel Vaucaire al *Crapouillot*: «C'est en regardant les photographies sur 1900 que vient de réunir Cheronnet que j'ai pensé que 1900 avait du bon... On ne reculait pas devant aucune audace. La vie d'ailleurs était large et facile. Chacun lisait des revues d'art décoratif et je ne suis pas certain que dans vingt ans nos meubles en tube d'acier, nos maisons cubiques, notre faux marbre et notre alphabet bifur en paraissent vingt fois plus grotesques, à nos enfants que tout le stuc 1900 ne me paraît aujourd'hui démodé.»

AIXO ES GRAVISSIM, senyors. Perquè l'aire pren direccions universals. I si la paleta del pintor Grau-Sala s'ha enamorat de les mànegues de pernil, ens horroritza una invasió de postals esgroguïdes a les calaixeres, en un moment on és ben vist el perill que la moda d'avui es deixa contagiar — encara? no: ja! — per la línia antiga amb l'escriuiment que produiria el retorn a una psicologia d'acord amb aquestes mànegues i amb aquells polissons. — D. P.

Com escriuen

Les revistes franceses fan molt sovint enquestes on es cerca de reflectir la vida professional — i àdhuc la vida íntima de l'escriptor —. La curiositat envers l'escriptor, envers la realitat més anecdòtica de l'escriptor és una nota de maturitat literària perquè significa que l'escriptor ha començat a interessar àdhuc socialment. Té una figura rellevant feta pel seu treball intel·ligent. (MIRADOR voldria, modestament, iniciar un esforç en aquest sentit, com l'ha iniciat fa unes setmanes i el prosseguirà encara fins que calgui.)

Recentment un periodista informat — G. Charenol — ha donat una actualitat a una pregunta freqüent. L'enquesta està dedicada a esbrinar com escriuen els escriptors. Per a aquesta enquesta són d'un viu interès els autògrafs, que Charenol reproduïx.

Hom coneix moltes sorpreses. Escriptors que semblen d'una acuitat extraordinària, escriuen unes quatrilles torturades i plenes de tatratures. En canvi hi ha autors d'un barroquisme desesperat que els hi neix — fluid — a punta de ploma.

Un exemple clar dels primers casos és — a casa nostra — el de Verdager. Examinant els manuscrits verdagerians conservats a la Biblioteca de l'Institut d'Estudis Catalans, hom pot adonar-se de les terribles dificultats amb què Verdager topava en la redacció de cada vers, en la conjuminació de cada estrofa. Tota la fluidesa de lèxic, tot l'aire — fluvial — de la inspiració verdageriana són un producte torturadíssim, d'un esforç obstinat i gegant.

PER aprendre d'escriure correctament el català no hi ha com llegir els millors autors. Aprofitau l'oci de les vacances per a lliurar-vos a aquesta tasca. A la LLIBRERIA CATALONIA trobareu les obres dels més excel·lents autors de Catalunya, tant antics com moderns.

3, RONDA DE SANT PERE, 3

EL DARRER LLIBRE DE MARITAIN

El somni de Descartes

Jacques Maritain ha reunit cinc assaigs sobre Descartes en un volum que acaba de publicar-se amb el títol de *Le songe de Descartes*. Assaigs independents l'un de l'altre, es troben solament relligats per la preocupació comuna de valorar el cartesianisme a la llum del que els neo-escolàstics anomenen la *filosofia perenne*.

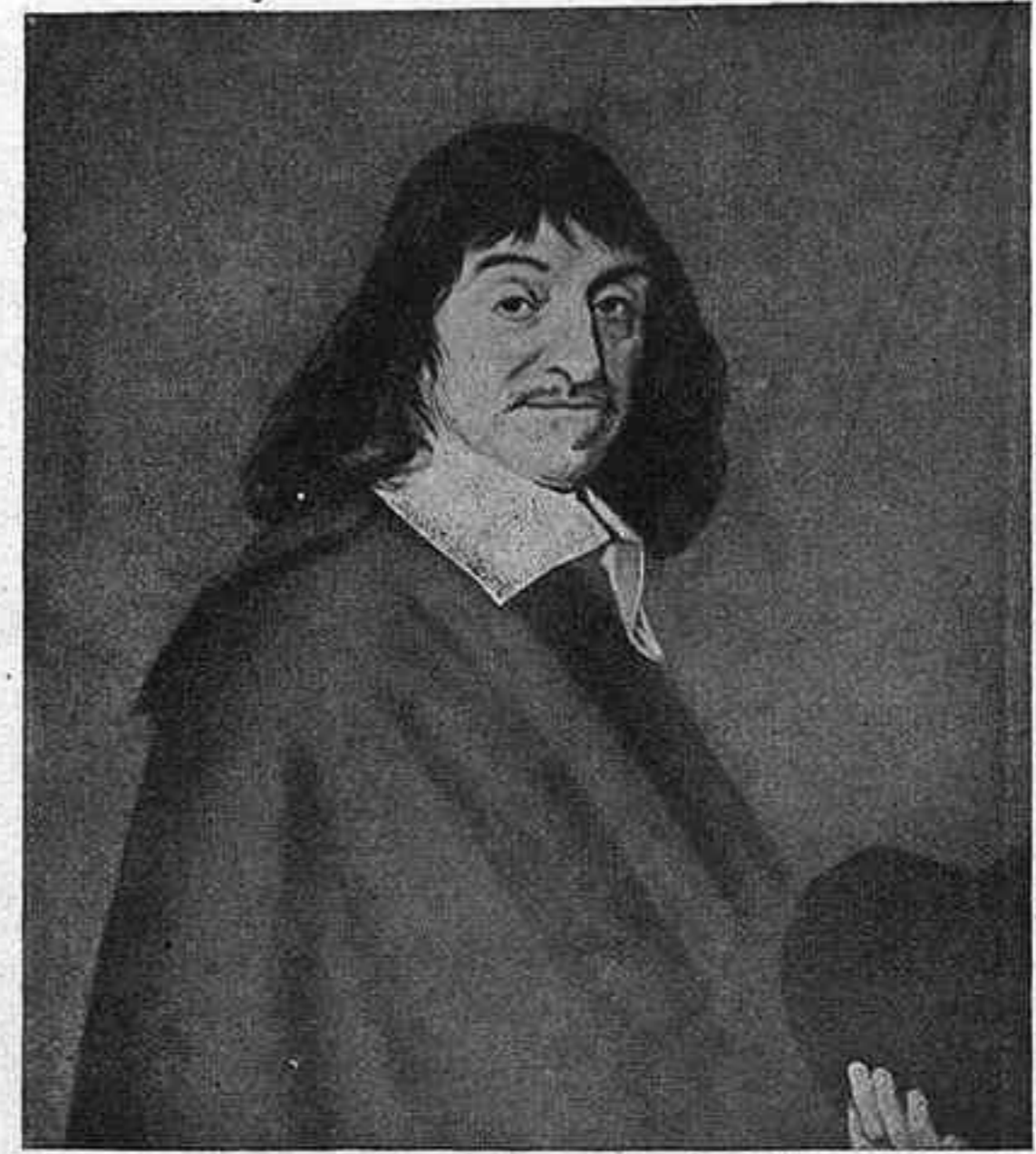
No es tracta doncs d'una exposició siste-

guardar sinó aquelles més pròpiament filosòfiques, i d'entre totes elles ens atindrem a les que ens semblen més fonamentals: el problema de la ciència, i el problema de l'esperit.

Es obvi que la descoberta de la geometria analítica fou decisiva per a l'esdevenir de la filosofia moderna. Descartes instaurant aquesta disciplina matemàtica permet parlar en termes de quantitat de quelcom que és del domini de les qualitats, les figures geomètriques. Heus ací una invenció formidable, el mètode matemàtic per explorar la natura instituit, la fecció del qual res no demostra com el progrés de la ciència a partir de Descartes, de Vinci, de Galileu. Es tracta d'estendre l'idioma matemàtic a tots els dominis de la natura i posar la creació entera en fórmules algebraïques.

El punt de partida és excel·lent, però Descartes sentí com un vertigen davant la seva descoberta i ultrapassa la mesura.

El que havia d'ésser un mètode es convertí en una doctrina. Avui veiem les darreres conseqüències d'aquest error de principi. El segle XX ha vist desclousa la filosofia bàrbara que nega l'esperit, perquè és negar l'esperit dir que aquest no és sinó una prolongació dels fenòmens biològics. Que nega la vida en reduir-la a simples reaccions físico-químiques. Que nega les qualitats físiques en reduir-les a simples qüestions de

Descartes, per Franz Hals

màtica de la filosofia de Descartes; però, obra d'un metafísic sobre un gran metafísic, el llibre examina les qüestions fonamentals en un esperit profund i en una visió de totalitat, com convé a una mentalitat específicament filosòfica. I ningú, sigui quina sigui la seva actitud enfront les posicions defensades per Maritain, no podrà negar a aquest escriptor una rara capacitat per a la metafísica. Avui no sembla sinó que de tant restringir-nos a no mirar sinó les coses més immediates, ens hàgim tots plegats tornat miops. *Le songe de Descartes* és un llibre de llarga vista, tot ell atent a superar els valors temporals per aconseguir una posició veritablement central.

Per què el llibre porta el títol que porta? Un examen lleuger podria fer-nos creure que el volum manlleua el seu títol al primer dels assaigs, el qual es refereix al somni que Descartes féu la nit del 10 de novembre de 1619, somni en el curs del qual tingué la revelació de la seva vocació enemics que la vaga intuïció del que havia d'ésser aquella Ciència Universal que ell volgué fundar. Però, per important que sigui aquesta anècdota per a l'evolució intel·lectual de Descartes, el títol del llibre presuposa intencions més subtils. Naturalment que és un xic inquietant que el fundador del racionalisme modern es recolzi, per posar mans a l'obra, en alguna cosa tan poc raonable com un somni. I Maritain, que no té cap simpatia per Descartes, es permetrà aquí un to irònic. Però anem més enllà. Si no d'una manera explícita, almenys d'una manera implícita, és el llibre enter que dona a entendre que els projectes, ambicions i construccions mentals que es troben ésser la substància del cartesianisme, no són sinó una quimera, un somni. Utopies espirituals, errors que aniran fermentant a través dels tres segles posteriors.

Maritain no pot perdonar a aquest jove soldat, antic deixeble dels jesuïtes, que a vintidit anys hagi tingut la impertinència de declarar nul·la la ciència dels antics i dels escolàstics i s'hagi cregut capaç de construir, tot sol, la *Ciència perfecta*, per aquella raó que trobem en el *Discours de la methode*, que el que fa un de sol és més harmoniós que allò en què han intervingut uns quants.

Com que devem restringir-nos, eliminarem voluntàriament totes aquelles qüestions solidàries de la teologia catòlica, per no es-

trada d'evadir-se de l'idealisme. Perquè troba en l'esperit la idea d'un ésser perfecte, dirà que aquest ésser és de deu existir, ja que, com seria perfecte si li faltés l'existència, i que ésser perfecte no pot enganyar-nos i que per tant, si creïem en les coses, bé és que realment existeixen.

Després de Kant res no queda d'aquesta fal·laç argumentació. Kant serà molt més conseqüent. I l'idealisme es trobarà fonamentat. L'esperit és el legislador suprem. Moral, Ciència, Religió es troben dependents essencialment de l'esperit i no pas de l'objecte com volien Aristòtil i Sant Tomàs.

Hauríem volgut suggerir el mètode emprat per l'autor, mètode que consisteix a veure Descartes a través dels tres segles següents. Tota la filosofia moderna no sembla sinó una meditació cartesiana. L'avantatge d'aquest mètode és que a la llum de les conseqüències que s'han derivat de Descartes, hom veu millor el que valien els principis de la seva filosofia.

J. PALAU

MERCADER

CAMISES amb REFORÇ JHON DOBLE DURACIÓ Preus limitats 34. PORTAFERRISS 34

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris Viatges a "Forfat" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

INFORMES I PRESSUPOSTOS GRATIS

AX-LES-THERMES (PIRENEOS FRANCESES)

(CASINO · TENIS) (AZA · PESCA)

BOURG MADAME · PUIGCERDA · RIDOLL · VICH · GRANOLLERS · BARCELONA

El més sa i agradable lloc d'estiu per a vostè i la seva família

● És un paisatge encantador; l'estació termal d'AX-LES-THERMES és el punt de reunió de la gent alegre i de bon gust

Hotels, pensions i torres de tofs preus

Gran Hôtel du Casino

TOT CONFORT MODERN

A sis hores de Barcelona per ferrocarril o carretera

Informi's a les agències de viatge i a l'OFFICE FRANCAIS DU TOURISME, Corta, 630, Barcelona. — Ralje Automòbil Barcelona. — Ax-les-Thermes el 29 de Juliol. — Sol·liciti després a l'Automòbil Club de Catalunya, Passeig de Gràcia, 25.

LES ARTS I ELS ARTISTES

L'OBRA D'UN HOME SOL

La Col·lecció Plandiura

L'exemplar més important de la col·lecció Plandiura és el senyor Lluís Plandiura. Veure En Plandiura, sentir En Plandiura, és descobrir la quintaessència del barcelonisme. És fill del barri del Born, del carrer de Ribera. És un home de mitja edat — 50 anys exactes —, però no els aparenta. En el seu

col·lecció fabulosa, a semblança d'un conte de Mac Orlan en el qual surt un home que es compra una magnífica pipa, i després, per fer joc, una sèrie d'estres de fumar luxosos. I després una taula i després el mobiliari d'un menjador i després completa el pis i acaba fent-se una casa. La casa també se l'ha feta En Plandiura: farà el Museu de Barcelona.

El col·leccionista comença a fer estralls. La primera peça de museu que entra a casa seva és el famós retaule d'Albarracín, obra del nostre Pere Serra, davant del qual cal llevar-se el barret. El disputa a col·leccionistes com En Joaquim Cabot i el comte de Santa Maria de Sans. Aquesta victòria l'engresca, però el col·leccionista s'ha ficat en llibres de cavalleria, perquè una peça de museu en demana una altra, naturalment per fer joc... I avui En Plandiura té tantes peces capitals que un expert nordamericà ha pogut dir que de trenta peces podrien oferir-se'n deu milions de pessetes, partit per la meitat el seu valor, en consideració a la crisi actual de diner. Com qui no diu res, en aquella casa del carrer de Ribera hi ha la meitat del nostre art romànic, vint-i-quatre frontals, dels quals n'hi ha catorze que poden ésser considerats romànics. En retaules gòtics té la flor, en escultura gòtica el conjunt més impressionant d'Europa, en ceràmica hispànica hi ha seccions com la de Terol que és la més completa que es coneix. I després

per Cook; el professor Rouchez en dona una sèrie al Louvre de París; se'n donen a les Universitats de Harvard, de Cambridge i en molts centres d'estudis d'Alemanya. L'anecdota de la col·lecció és mitja vida del col·leccionista, però això és secret professional. El que es pot dir és que sense

Verge d'alabastre (s. XIV)

En Plandiura s'hauria perdut un gran tant per cent del nostre art. Ara mateix alguns museus d'Estat han fet insinuacions temptadores... Però la col·lecció era destinada a Barcelona. Hi van en això el prestigi del nostre art i de la ciutat, i el nom del col·leccionista. La Generalitat i l'Ajuntament

hi ha teixits i brodats i una col·lecció d'esmalts de Limoges que atordeix. El col·leccionista que havia començat comprant una calaixera l'any 1914, adquireix, l'any 1917, tota la col·lecció de ceràmica del marquès de Casa Brusi. I llavors comença una batalla entre En Plandiura, per una part, i per l'altra el Museu de Barcelona i tots els col·leccionistes plegats. Sense l'estímul d'En Plandiura, el Museu s'hauria ensopejat. Quasi sempre el col·leccionista guanya la batalla i els objectes més disputats acaben fent camí cap al carrer de Ribera. Recordeu la lluita pel tern de Sant Veneri. El combat té moments duríssims i s'arriba a la renyina personal... i no obstant, Plandiura i Museu, tots treballaven per un mateix fi. «I ara — diu En Plandiura — En Joaquim Folch i jo ens hem trobat abraçats. Tots treballàvem pel futur Museu de Barcelona.»

La batalla entre En Plandiura i el Museu

rostre, aixoplugat sota un capell d'ales amples, hi ha una barreja d'artista i de fadrí que està tip de moltes festes majors. S'expressa en un lèxic vivíssim, un feliç aliatge de l'home cultivat i dels popularismes del barri de Santa Maria.

Però hi ha quelcom de molt seriós en aquest home, fill d'un colonialista del carrer de Ribera. Lluís Plandiura és el tipus característic dels fills del senyor Esteve que han fet Barcelona. Malauradament, el senyor Esteve va deixar molts fills que només han fet dinerons, però una gran part d'aquesta fillada ha sabut agermanar el temporal amb l'espiritual. Lluís Plandiura és l'exemplar perfecte del bon barceloní. El temps encara ho proclamarà amb més energia que jo, i dirà que aquest home que va perdre el seu pare a l'edat de vuit anys, ha sabut fer prosperar el negoci de colonials tot preocupant-se des de primera hora del negoci de l'esperit. I en la mateixa casa del seu pare, a la casa del carrer de Ribera, Plandiura ha reunit un tresor que si no fos ell seria perdut, dispersat pel món. Gràcies a Lluís Plandiura hem pogut completar la història del nostre art.

En la vida d'aquest colonialista convertit en col·leccionista d'art hi ha un punt que explica la història de l'home. Sense aquesta anella, la cadena seria molt incompleta. Plandiura, cap al començament de la seva joventut, fou deixeble del pintor Francesc Galí. El comerciant va vacillar un quant temps entre la pintura i el magatzem de colonials. En els moments d'optimisme, potser creia poder fer rutllar la pintura i el despatx. Ho fes que la realitat s'imposés, el cert és que avui En Plandiura us diu que va abandonar la pintura perquè «ho feia molt malament».

La dèria del col·leccionista apunta cap als disset o divuit anys. L'any 1901, En Plandiura exhibia al Cercle Artístic una important col·lecció de cartells. Dos anys més tard, al mateix Cercle Artístic, es feia la segona exposició dels cartells reunits per En Plandiura. Aquestes exposicions van tenir molta influència en el nostre art cartellístic. L'Ajuntament va decidir adquirir aquesta col·lecció. Amb les tres mil pessetes que l'Ajuntament va donar-li va començar a adquirir pintura moderna. La secció de pintura moderna de la col·lecció Plandiura ha estat feta triant incessantment en les exposicions i tallers d'artistes des del 1903 fins ara.

La col·lecció d'art antic comença molt més tard, potser és un fruit de la guerra. L'any 1914 Plandiura compra per 70 pessetes una calaixera a En Bonay, el bibliòfil. La calaixera exigia altres peces que li fessin joc i ja la tenim armada, així comença aquesta

Una sala d'art gòtic (Fotos Serra)

tingué un moment emocionant. En Plandiura havia demostrat que és possible comprar unes pintures murals romàniques, arrencar-les de la paret i portar-les al carrer de Ribera. En Folch i la gent de la Lliga varen fer un esforç i, aprofitant la demostració feta per En Plandiura, adquireixen les pintures murals de tantes esglésies com poden. En aquest moment, el Museu de Barcelona passa a ésser un museu de primera categoria. El Museu Episcopal de Vic, que era el primer del món en pintura romànica, passa a segon terme. Per veure romànic s'ha d'anar a Barcelona i a Vic.

Però, En Plandiura desvia el combat cap a un altre cantó. Adquireix tots els pal·lis romànics que pot i llavors es dedica a una obra meritòria: rescata de les col·leccions estrangeres les obres principals del nostre romànic i gòtic. La història dirà que des d'una col·lecció de Londres passa al carrer de Ribera el frontal d'En Bernat Pou, regal del comte d'Urgell a la catedral d'Osca; des d'una altra col·lecció de Londres ve cap a Barcelona el frontal de la Vida de la Mare de Déu; el frontal de Sant Cristòfol és rescatat d'una col·lecció de Nova York; el frontal de Sant Pere surt de París; una Mare de Déu en fusta ve de Roma; el famós triptic de Sant Esteve fuig de París; les pintures del sarcòfag de Mahamud, de Burgos, són adquirides a Nova York, etc., etc. El Museu de Barcelona i En Plandiura, després d'aquest combat, es poden tractar de tu.

De seguida la col·lecció Plandiura es fa famosa al món. Sobre aquest conjunt formidable de l'art medieval, especialitzat en obres catalanes, es donen conferències durant un mes a la Universitat de Nova York,

ESDEVENIMENT ARTÍSTIC

L'exposició Picasso

Tot el que es digui és poc, per parlar de l'exposició Picasso que s'ha obert fa poc a París. La premsa francesa, en general, sembla no entusiasmar-se gaire. — Picasso no és francès; és malagueny, una mica italià i molt del seu temps i de tots els països. És un valor universal. És no solament el primer pintor de la seva època i molt per sobre de tots els altres, sinó un cas únic en la història de l'art.

Algunes raons. Rafael, el gran Rafael, per exemple, va pintar sota la influència dels seus grans contemporanis, com s'ha estudiat i s'ha dit, i és veritat. La producció de la seva curta vida segueix una trajectòria que va de la influència del seu mestre a la dels mestres que el captiven. Picasso, hàbil com un diable, rep en totes les èpoques les influències que li donen la gana, i és, a un temps, agut, fi, brutal, sobri, sensual en cada moment, i fa sempre el que vol i com vol. Sovint, les influències que recull són més d'ordre espiritual que no pas tècnic. Voleu res més fantàstic que copiar un Le Nain amb tècnica puntillista i fer una obra mestra? Doncs bé, aquí el teniu exposat.

En aquesta magnífica exposició que consta d'uns dos-cents quadros, hi ha representació de totes les tendències, tots els procediments.

A nosaltres no ens plauen — i quasi diríem que detestem — certs aspectes de l'obra de Picasso. Per nosaltres, l'art en general ha d'ésser fàcil i emotiu, i en dir fàcil no volem dir lleuger.

La primera sala de can Georges Petit produeix un efecte desagradable, grans sales amb arabescos inversemblants poblen les parets. Diríeu una exposició de cartellons que va des de les pancartes estadístiques fins a les visions monstruoses d'un desequilibrat. El colorit, però, sempre és hàbil i, fill d'una inventiva incomparable, reeixen uns efectes decoratius volgutament bàrbars.

Les teles cubistes i les influïdes per l'art negre ocupen dues altres sales, on demés s'exhibeixen uns aparells metàl·lics inversemblants, dits escultures, que són els que indignaren la gent un dia, i que avui hom mira amb la indiferència amb que es miren els aparells ortopèdics.

Malgrat que nosaltres creguem que l'originalitat d'aquest home i les seves diguem aberracions són sinceres, perquè responen al seu temperament, per nosaltres no és pas aquest el Picasso interessant.

Un crític amb més malícia que bona voluntat, ha dit que sens dubte la història de l'art no podrà prescindir de Picasso en el seu doble aspecte d'artista i d'home curiós, i que és possible que en aquest segon aspecte s'emporti la millor part. Aquest criteri és una manera no gaire dissimulada de regatejar mèrits.

Parlem, perquè són les bones, de les altres sales. En aquestes s'exhibeixen les teles que seran la glòria de Picasso. Xenius un dia va dir que el cubisme era una quaresma necessària després del gran carnaval de l'impressionisme. Això són coses de literat. Picasso, després d'anys de fer cubisme, és més a prop del carnaval impressionista. Els seus *Amoureux*, la sèrie dels petits Pierrots (el seu fill), són l'aspecte més renouat de Picasso. Més auster i més geomètric fou en la seva famosa època blava, de la qual exposa ara exemplars magnífics.

També la seva època rosa és aquí ben representada, com la sèrie dels saltimbanquis, i fins podríem pensar en un «Barcelona vista pels seus artistes» veient un paisatge que, segons diu el catàleg, és de Barcelona: uns terrats sense importància en una tela sense importància.

Però més val que parlem dels seus grans encerts, com són la tela que ja hem anomenat, *Les amoureux*, els retrats de la senyora Picasso i els del seu fill, els barcelonins espectaculars de l'època dels Quatre Gats, i tants altres. Meravel·len la gràcia de certes figures, la fèrrea d'expressió d'alguns personatges, el do de la composició tan encertat, la inventiva, la diversitat de temes, i el que meravella més, és l'excel·lent qualitat sempre.

Aquestes teles tan influïdes, però tan picassianes, tenen l'agudesca dels retrats funeraris egipcis, la frescor de les pintures pompeianes, l'encant dels nostres primitius, la força expressiva que Goya va jugar, la canço que cantaren com a seva Toulouse-Lautrec, Gauguin, Steinlein, Whistler, etc.,

Picasso — «Les amoureux»

totes les troballes de l'impressionisme... i tot això dit a la manera pròpia de Pablo Ruiz Picasso, inconfusible, fina, sobria, captivant.

La paraula geni s'ha inventat per a aquest home que escapa de la lògica i de la mesura humana.

Picasso. — «La femme à l'éventail»

Aquesta exposició té una importància que vessa de París, i és un èxit. Ens plau de fer constar que aquest èxit se l'hauria pogut apuntar la nostra ciutat quan, per una felicitat inciativa de Lluís Plandiura, es va acordar que a l'Exposició Internacional hi hagués una sala Picasso, acord que no va portar-se a terme per causes alienes a la voluntat de tots.

DOMÈNEC CARLES

Pasta de Cera

El fang que permet el més perfecte modelat

Olivera, 52 - Telèf. 31816

Els subscriptors de MIRADOR tindran dret a adquirir el llibre URSS, la República de Treballadors, amb un descompte del 10 per 100 si ens trameten, degudament omplert, aquest butlletí.

Nom

Adreça

Població

Forma de pagament (gir postal / segells de correu)

de de 193.....

Signatura.

BANYERES · LAVABOS
ESCALFADORS
WATERS · BIDETS
CAMBRES DE BANY

JAUME SAURET
7 · PELAYO · 7

I d'objectes com aquest n'hi ha... un museu, tres pisos de doble planta, tots plens. MANUEL BRUNET

TURISME

PASSAT I PRESENT

Com a país de turisme, les Balears han estat descobertes pels anglesos. Entre nosaltres ara és moda anar a Mallorca. El corrent turístic ha oblidat Menorca i ha abandonat Eivissa. No trobau gaire gent que hagi visitat l'arxipèlag de les Pithiu-

guarnició romana que hi havia instal·lat el procònsol Annius. Des de Cartagena Annius surt cap a Eivissa amb la seva esquadra i cinc mil legionaris. Sertori l'espera al mig de la mar amb el propòsit de donar una batalla naval. Un gran temporal evita

Una visió d'Eivissa

ses, les illes d'Eivissa i Formentera, les més africanes de les illes Balears. I, no obstant, de Barcelona estant només hi ha 160 milles, un passeig, com si anéssiu a València.

Eivissa i Formentera són les illes més lluminoses de les Balears. Eivissa és un refugi encantat, Formentera un paradís africà, llocs d'excursió i de repòs. Situada en lloc estratègic, Eivissa ha estat cobejada per totes les civilitzacions. Eivissa és l'Ebuser dels grecs, Ebusos i Insula Augusta dels romans, la Iebisim dels cartaginesos, la Iebisim dels àrabs. La ciutat d'Eivissa s'ha dit Lausius en temps dels fenicis, Ereso en temps dels grecs i Ebusus en els temps de Roma. Sembla que abans havien passat per l'illa els caldeus i els egipcis. La petjada dels fenicis és identificable encara. Probablement l'acropolis cartaginesa d'Eivissa fou edificada el segle VII abans de J. C., l'any 654. S'havien apoderat de l'illa després d'una gran batalla naval dirigida per Maharbal. El cèlebre Asdrúbal, i després Amílcar, foren governadors d'Eivissa. L'any 217 abans de J. C., el romà Cneus Corneli Escipiò va guanyar, davant de l'Ebre, un combat naval a Asdrúbal Barca, germà d'Aníbal. Cneus Corneli Escipiò va rendir Mallorca i Menorca, va devastar i saquejar l'illa d'Eivissa, però no va poder rendir la ciutat, que s'havia mantingut fidel a Cartago. En aquest temps hi havia molta barreja de races a Eivissa. Segons Diodor de Sicília hi havia indígenes grecs, ibers, romans i cartaginesos. Aquests, els púnics, eren la majoria. Probablement, Eivissa no va pactar amb Roma fins després de la segona o de la tercera guerra púnica. El nom d'Insula Augusta no l'obté fins el 28 abans de J. C.

Abans d'obtenir aquest nom, el cartaginès Sertori intentà reconquistar-la. Fuig de Cartago Nova (Cartagena) i es dirigí a l'Àfrica on arma diverses vaixells i en vint-i-quatre hores arriba a Eivissa on venç la

batalla. La major part de les naus de Sertori s'enfonsaren a Port Magne (avui Sant Antoni Abat) i Sertori pogué arribar al Riff.

La història d'Eivissa va seguir amb bastant dramatisme la història del món. L'any 426 de la nostra era la saquegen els vàndals i l'any 535, Belisari la conquesta per a l'emperador Justinià i l'imperi Bizantí. Després hi passen els moros (789) i els en treu l'any vinent Carlemany, que deixa les Pithiuses al seu fill Bernard, fill de Pepí, i passen després definitivament a l'imperi Carolingi. L'any 832, Eivissa sofreix un nou assalt dels musulmans, però no arriben a apoderar-se'n fins més tard, en any incert. L'any 857 l'ocupen els normands i poc després la reconquisten els àrabs.

Els musulmans convertiren Eivissa en centre estratègic de llurs pirateries marítimes fins que, l'any 1113, el papa Pasqual II arma l'expedició dels pisans amb el propòsit d'expulsar els moros d'Eivissa. Els catalans ajuden els pisans, i arriben a reunir-se a Barcelona cinc cents vaixells i tropes. Intervenen en l'expedició dels pisans les forces del comte Ramon de Barcelona, del comte d'Empúries, dels senyors de Montpeller i Narbona, dels jutges de Torres i de Caller. Esperant l'arribada de les forces, els cinc cents vaixells van passar un hivern a Barcelona. El rei moro va fer propostions de pau, que foren rebutjades, i l'expedició es dirigí a Eivissa. La batalla fou molt terrible i va durar molts dies. L'illa era un campament militar. La presa dels tres recintes de la ciutat va costar molta sang. Els catalans, dirigits pel comte de Barcelona, assaltaren el tercer recinte i un soldat pisà va clavar una coltellada al virrei moro Albulanazer. El virrei va capitular. L'expedició s'apoderava totalment d'Eivissa el dia 10 d'agost de 1114, varen aterrar les torres i muralles, varen destruir els caudals dels pirates i varen alliberar els cristians captius.

D'EIVISSA

Els pisans no van saber organitzar la defensa de l'illa i aviat fou l'amagatall dels pirates de Berberia, fins que l'any vinent (1115) el califa Ali-ben-Iusuf armà una gran esquadra i s'apoderà d'Eivissa.

La conquesta definitiva (1235) havien de fer-la els catalans, regnant el rei Jaume I. Planeja l'expedició l'arquebisbe electe de Tarragona, Guillem de Montgrí, i proposa al rei conquistar l'illa en deu mesos amb la condició que li sigui cedida. S'associen a l'expedició l'infant Pere de Portugal i el comte Nunyo Sanz d'Aragó. L'expedició surt de Barcelona i arriba a Eivissa on els soldats aconsegueixen atrinxerar-se. La host de Lleida va donar el primer assalt el dia 8 d'agost de 1235, mentre els soldats de Nunyo descobrien un túnel secret i sortien al carrer d'En Julià, avui carrer de Sant Ciriac. El rei moro fou fet presoner i els àrabs que es volgueren quedar pogueren fer-ho en qualitat d'esclaus, i cultivaren la terra. Els conquistadors es quedaren a la part alta de la ciutat i encara hi són.

Heus ací un breu resum de la història d'Eivissa fins a la conquesta catalana. L'illa és un país pacífic i hospitalari. Té 41 quilòmetres de llargada per 20 d'amplada, una superfície de 572 quilòmetres quadrats i uns trenta mil habitants, repartits en sis ajuntaments. Travessen l'illa dues serralades. El pic més alt, l'Atalaia de Sant Josep, té 475 metres d'alçada. La ciutat és molt típica i agradable i la domina el castell que ha sofert tantes batalles i tantes reformes. Al costat del castell hi ha la Seu. Fou construïda en temps del rei Jaume, però d'aquella catedral gòtica només en resta el campanar i la sagristia i arxiu. La Seu actual fou construïda a mitjans del segle XVII. Eivissa és encara amural·lada. Aquestes muralles foren construïdes per ordre de Carles V, quan hi havia el perill de Barbarroja.

La ciutat té un museu on hi ha diversos objectes grecs, púnics i romans. Des de la part alta de la ciutat es domina una gran part de l'illa.

Eivissa és, de tot Espanya, la regió on la gent viu més anys. El promedi de longevitat és encara superior a Formentera. A Eivissa quasi no hi ha classes socials. No hi ha grans rics, ni pobres. Els eivissencs parlen català com nosaltres. Una excursió per l'illa deixa un record inoblidable.

S. V.

L'ESPERIT CATALA DELS EIVISSENCS

Els catalans que desembarquen per primera vegada a Eivissa tenen sovint una agradable sorpresa. Hom sap naturalment que es trobarà amb una gent que parla la nostra mateixa llengua, però té la impressió, vaga si voleu però bastant general-

sobre l'interès demostrat pels habitants de l'illa per a obtenir una comunicació directa amb Barcelona per tal d'estimar estretament relacions amb la capital de Catalunya.

Caldria que aquest interès que demostren per les coses de Catalunya fos correspost

Una processó d'Eivissa

zada, que l'aïllament en què viu i la manca d'una constant relació amb Catalunya, han d'haver produït un cert refredament de l'esperit català i sobretot una notable diferenciació en el parlar.

Quina no ha d'ésser doncs la satisfacció que experimenta el català que inicia la seva coneixença amb Eivissa en trobar-se amb una gent que no solament conserva la nostra llengua amb menys impureses que moltes de les nostres conrades, sinó que se sent profundament i orgullosament catalana?

Una de les proves d'aquesta identificació amb els nostres sentiments és la tasca de catalanització que realitza l'Orfeó Eivissenc recollint tot el tresor de cançons de l'illa i completant el seu repertori amb obres dels nostres compositors.

Per altra part recordarem sempre amb veritable goig la narració que un dia ens féu un dels més notables pintors eivissencs

d'una manera més intensa per nosaltres, preocupant-nos constantment dels problemes que afecten la vida eivissenca.

J. M.

—I ara!, sota el piano feu menjar el gos?
—Així no s'hi acosta ningú.

(The Passing Show, Londres)

VIATGES A MALLORCA I EIVISSA

Visiteu aquestes dues Illes aprofitant l'organització de

Viatges Catalonia

Rbla. del Centre, 37

BARCELONA

Telèfon núm. 23252

RADIO I DISCOS

L'HORA RADIADA

Ahir, dimecres, la radiació de la sessió municipal féu impossible l'emissió de la nostra Hora Radiada. Avui, dijous, tindrà lloc, a dos quarts de deu del vespre. Emili Grau-Sala, el jove pintor que tan ràpidament ha sabut destacar-se, parlarà als nostres radioients d'El fi-de-segle que no he conegut, fent així un pendant líric a la conversa recent de Rafael Moragas sobre el mateix tema. Completaran l'Hora Radiada els elements de costum.

Amb aquesta sessió donem per acabada la primera sèrie de conferències radiades amb què MIRADOR ha volgut arribar als seus amics. Aquestes sessions — amb una nova organització — seran repeses a la tardor.

DISCOS DE MUSICA SIMFONICA

Ja en els temps de Haydn el doctorat d'Oxford era una distinció que els anglesos atorgaven a totes les personalitats que visitaven Anglaterra. Francesc Josep Haydn al seu temps era músic oficial de Viena i va decidir anar a Londres, com va fer en dues ocasions, i per a jutjar l'estimació i la fama d'aquest autor, cal anotar que per cada viatge li varen donar, després del doctorat, setentes lliures esterlines, i això, quan encara valien com l'or, vol dir alguna cosa. Vol dir també que un personatge d'aquesta importància tenia assegurada una vida que necessàriament s'havia de reflectir en la seva obra. Les simfonies de Haydn

són sempre ben fetes, amables i d'un cert optimisme, però no són, en llur majoria, cap deessall d'inspiració.

I ara, en amar als discos, als quals també s'ha volgut portar el bicentenari del naixement de Haydn, cal remarcar la seva simfonia dita de Oxford, estrenada en un dels concerts que va dirigir a Londres. D'entre les 123 simfonies de Haydn, aquesta es pot presentar com a model que reflecteix totes les característiques de la seva música. A aquest autor no se li pot demanar originalitat, però és precisament un dels més destacats cultivadors de la simfonia en la seva forma clàssica, i sense tenir ni de molt l'expressió melòdica de les de Mozart, totes les seves obres tenen aquella alegria gairebé ingènua, tot i que la forma en general de les composicions sigui ben acabada. En aquesta simfonia, si el primer temps té un academicisme gris, els temps centrals, en canvi, i principalment el minuet, són ben escalfats. L'edició és feta a base de la Simfònica de Londres, que la interpreta en forma brillant.

Txaikowsky és un d'aquells músics russos que pel seu cognom ho acrediten, però no per la fesomia de les seves obres, de les quals la més coneguda i estimada és aquesta *Simfonia patètica*, que ens ofereix el Mestre Kousssevisky amb l'Orquestra Simfònica de Boston. No és una música fàcil la d'aquest autor. Les divagacions abunden i és difícil destacar els temes en aquesta ampullositat. El primer temps de la simfonia, per la seva forma desigual, sembla més una fantasia o un poema simfònic amb un tema dominant. En canvi, cal remarcar el segon temps, format per una melodia de forma idíl·lica que recorda molt obres de Brahms, i és que, com deïem, la música d'aquest autor deixa l'ambient eslaü per a seguir els compositors romàntics alemanys. El tercer temps poc encaixa

el seu caràcter heroic amb el títol de la simfonia, però en l'andante final trobem abundància de passatges en què l'autor deixa anar la nota tràgica. L'obra és de difícil interpretació i molt indicada per a posar de relleu les magnífiques condicions de l'orquestra de Boston. Els editors de discos ens han fet conèixer les orquestres americanes, que dit sigui de passada només en són de nom, car la majoria de llurs components no són indígenes, i aprofiten les facilitats que la magnificència dels americans posa a llur abast produint audicions d'un valor artístic molt elevat i que des d'ací només podem seguir amb els discos.

J. G.

«Simfonia en sol major». — Oxford. — Haydn. — Op. 66, núm. 2. — Cia. del Gramòfon.

Primer moviment. — Adagio. — Allegro spiritoso (primera part).

Primer moviment. — Allegro spiritoso (segona part). — AF 490.

Segon moviment. — Adagio (primera i segona parts). — AE 490.

Tercer moviment. — Minuetto i Trio. — Allegretto.

Quart moviment. — Presto. — Orquestra Simfònica de Londres. — AF 492.

«Simfonia núm. 6 en si menor». — Simfonia Patètica (Txaikowsky). Op. 74.

Primer moviment. Adagio Allegro non troppo (primera part). — Primer moviment.

Allegro non troppo (segona part). — Companyia Gramòfon. AB 718.

Primer moviment. — Allegro non troppo (tercera i quarta parts). AB 719.

Segon moviment. — Allegro con grazia (segona part). — AF 491.

Tercer moviment. — Minuetto i Trio. — vace (primera i segona parts). AB 721.

Quart moviment. — Final. — Adagio lamentoso. — Andante (primera part).

Quart moviment. — Final. Andante (segona part). AB 722. — Orquestra Simfònica de Boston.

ESCOLTEU LES EMISSIONS D'EAJ-15 RADIO ASSOCIACIO, L'EMISSORA CATALANA

Concerts selectes per la seva orquestra, integrada per artistes de destacada personalitat musical. Concerts corals pels millors orfeons de Catalunya. Sessions de ballables per jazz, Bandes, orquestres. Sardanes per cobles. Discos seleccionadíssims. Emissions fototelegràfiques, reportatges, retransmissions de partits de futbol, concerts, conferències, cursos d'idiomes, sessions infantils.

FEU - VOS SOCIS DE RADIO ASSOCIACIO Oficines: Ronda Universitat, 25, enl. - Telèf. 24853
Compreu la revista setmanal CATALUNYA RADIO, portada de Radio-Associació